

Urgentie en probleem huisvesting

Bijdrage raadsinformatiebijeenkomst 14 november 2023
Jules van Dam - bestuurder Stichting De Tussenvoorziening

Vanavond spreek ik hier namens het NEMO. Namens Lister, het Leger des Heils, Kwintes, Moviera en de Tussenvoorziening wil ik dit moment gebruiken om de enorme gevolgen van het woningtekort op kwetsbare volwassenen en kinderen te benadrukken. We zien de gevolgen van het tekort aan huisvesting voor onze ogen groter worden. En ondanks alle inzet van iedereen lijken oplossingen verder weg dan ooit. Ondanks alle inzet zijn de resultaten tot nu toe een druppel op de gloeiende plaat.

De afgelopen tijd hebben we het hier vaker met elkaar over gehad. Het ging over het groeiend aantal daklozen. Over volwassenen en kinderen die veel langer dan nodig in de opvang verblijven, omdat er geen woning is om naartoe uit te stromen. We hadden het over de opvang die daardoor overvol raakt. We lieten zien dat precies hetzelfde ook bij beschermd wonen en in de vrouwenopvang speelt. Dat ook daar mensen niet kunnen uitstromen en veel langer dan nodig gebruik maken van dure zorg, waardoor wachtlijsten en kosten enorm toenemen. We hadden het over de enorme maatschappelijke kosten die al dit wachten met zich meebrengt. En niet te vergeten, het enorme persoonlijke leed dat het bij al deze mensen veroorzaakt. Omdat ze niet de hulp krijgen die ze nodig hebben, ze veel te lang in onveilige situaties verblijven, problemen verergeren of ze in uitzichtloze situaties terugvallen in oud gedrag. Samen dachten we ook na over oplossingen.

We zijn blij dat jullie ook nu weer de tijd nemen om je hierover te laten informeren. We waarderen jullie inzet en betrokkenheid. Maar in de voorbereiding dachten we ook: wat valt er nog meer te zeggen? Alles is al zo vaak gezegd. En er zijn zo weinig concrete verbeteringen gerealiseerd.

Laat ik bij het begin beginnen: **de urgentie**. Een paar cijfers: het aantal mensen dat vanuit een zorginstelling wacht op een woning is in drie jaar tijd gestegen van 137 naar 323. Van die 323 wachten er **115 al langer dan 9 maanden** op een woning. Dat is 35%!

- 9 maanden te lang in een opvang- of woonvoorziening, terwijl je al klaar bent om zelfstandig te wonen, 9 maanden lang zonder een eigen dak boven je hoofd, 9 maanden zonder perspectief, 9 maanden stilstaan.
- Mannen, vrouwen en kinderen blijven te lang in de opvang, iets wat onderling spanningen geeft, omdat cliënten alleen nog hun tijd uitzitten in afwachting van een woning.

Terwijl andere mensen die plek zo hard nodig hebben.

Te vaak hebben we geen plek voor mensen die in onveilige situaties van huiselijk geweld verkeren, zowel lichamelijk als psychisch geweld. Zeker rondom de vrouwenopvang zorgt dit voor steeds meer en steeds zorgelijkere situaties voor volwassenen en kinderen.

In 2019 hebben we nog met elkaar afgesproken dat we een gemiddelde wachttijd op een woning van maximaal 3 maanden willen. Dat is nu onbereikbaar geworden en dat mogen we niet normaal gaan vinden.

En dat is dan de situatie nu. **De komende tijd wordt het probleem nog veel groter.** We zijn totaal vastgelopen in de stad met betrekking tot de huisvesting kwetsbare doelgroepen. Een paar cijfers laten dit zien:

1. Voor de uitstroom uit zorginstellingen is een contingent van 385 woningen vastgesteld (Beter Wonen). We zijn de afgelopen jaren al blij wanneer 70% daarvan, oftewel 270 woningen in de stad per jaar worden geleverd. Dat zijn er 115 te weinig per jaar. Oftewel bijna 3 Sleep Inns vol. Jaar in jaar uit. Die mensen zijn niet weg. Die slijten hun dagen in de opvang of leven hun netwerk uit of slapen op straat en dat laatste gebeurt steeds meer. En het wordt veel erger.
2. Begin deze maand hebben we te horen gekregen dat de gemeente dusdanig achterloopt op de taakstelling statushouders dat daar een extra inspanning geleverd moet worden. Als de gemeente onder de 70% van de realisatie komt, wordt een ingrijpen van de provincie verwacht.
3. Om 100% van de taakstelling voor statushouders te halen zijn er in het laatste kwartaal van 2023 nog 432 woningen nodig voor statushouders. Wanneer de ondergrens van 70% uitgangspunt is, dan zijn er het laatste kwartaal van 2023 nog 258 woningen nodig. 258 woningen alleen voor statushouders dus. Ik zou jullie willen vragen of jullie weten hoeveel woningen er dit jaar per kwartaal gemiddeld zijn geleverd voor alle kwetsbare volwassen inwoners samen. Niet om flauw te doen, maar gewoon om er een gevoel bij te krijgen. Het goede antwoord is 137. **Dus er zijn minus 121 woningen over voor dak- en thuisloze mensen het komende kwartaal.** Om de minimale taakstelling statushouders te halen zouden dak- en thuisloze mensen woningen moeten inleveren. Dat laatste gebeurt natuurlijk niet, maar het laat wel de urgentie goed zien.

Het gevolg is, dat kan niet anders, dat de wachtlijsten, de druk op de opvang, de dakloosheid en het leed bij veel mensen nog verder toeneemt. Nogmaals, dit mogen we niet normaal gaan vinden.

Er is al heel lang actie nodig! Voor alle inwoners van Utrecht. Daarmee kom ik bij mijn tweede punt. Er wordt al **zolang en zoveel gepraat**. En tegelijkertijd blijven echte keuzes uit. Er komt geen woning bij, zelfs niet tijdelijk. Er is geen tijd meer om te zoeken naar de perfecte oplossing. Het doet pijn bij alle betrokkenen om te lezen dat er in de raad gediscussieerd wordt of een woning

45m² of 55m² moet zijn. Een niet perfecte oplossing is ook goed. We moeten met zijn allen alles op alles zetten om woningen te realiseren. We merken dat veel oplossingen nu verzanden in discussies over allerlei ambities die realisatie in de weg staan. Onze cliënten hebben veel en veel liever een woning van 45m² dan geen woning.

Voor woningen zijn locaties nodig. De gemeente heeft de afgelopen jaren vanuit allerlei kanten meer dan 40 mogelijke locaties voor tijdelijke bouw onder ogen gekregen. En daarvan is nog geen handjevol daadwerkelijk geselecteerd en er is er nog niet één woning gebouwd. Het college en ook de raad lijkt soms te denken dat er nog luxe keuzes mogelijk zijn. Dat er ergens braakliggende parkeerterreinen zijn, die als bij toverslag omgezet kunnen worden in woningen. Die zijn er niet meer. Jullie zullen pijnlijke keuzes moeten maken.

Suggesties/voorbeelden:

- Verlaag de m² norm voor één- of tweepersoonshuishoudens voorlopig naar 45m².
- Wijs meer locaties aan voor tijdelijke woningen. Geen NIMBY gedrag meer waarbij overal zogenaamd gebouwd mag worden, maar net niet hier.
- Zet in op gemengd wonen, zo kan je volume toevoegen en maak je leefbare buurten.
- Ga net als in andere steden niet meer uit van een 30%-70% verdeling, maar maak meer ruimte voor kwetsbare groepen, met goede begeleiding, bijv. in gemengd wonen buurten.
- Zet actief in op woningdelen, bijv. door veel meer reclame te maken voor 'Geef tijdelijk thuis'.

We weten dat de gemeente het niet makkelijk heeft. Er is een stapeling van opgaven. Wij willen bijdragen vanuit onze kant, om urgentie op tafel te leggen, maar ook om mee te denken en werken in oplossingen. Daar zijn wij goed in. Om daarmee ook de kosten te besparen, zowel voor de doelgroepen als voor de gemeente.

Onderzoekers, het Rijk, zorgaanbieders en corporaties: iedereen is het er wel over eens dat zo snel mogelijk huisvesten, eerst een thuis, de enige echte oplossing is om dakloosheid te doorbreken. Op dit moment is het niet eerst een thuis, maar wellicht, misschien, eventueel ooit ergens een huis. Waar we voorheen als opvang de problemen van de psychiatrie en de verslavingszorg moesten oplossen, zijn we nu bezig de problemen van de woningmarkt op te lossen. En wel op een heel dure manier. Voor alle betrokkenen. We hopen dat we samen het roer weer kunnen omgooien.